

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

ข้อจำกัดของกระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันและปราบปราม
ฟิสิกส์อาชญากรรม (Romance Scam)
และแนวทางสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชน

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพล ทรรศนกุลพันธ์

ตุลาคม 2562

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ ข้อจำกัดของกระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันและปราบปราม
พิศواسอาชญากรรม (Romance Scam) และแนวทางสร้างความตระหนักรู้
ให้กับประชาชน

หัวหน้าโครงการและนักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพล ทรรศนกุลพันธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะผู้ช่วยวิจัย

นางสาวปัทมา ศึกษากิจ	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
นางสรชา สุเมธวานิชย์	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
นางสาววิชญาดา อัมพณกิจวิวัฒน์	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
นายเข้มชาติ ตันบุญ	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกสว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

ผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ประการ อันได้แก่

1. ศึกษาสภาพปัญหา รูปแบบ และวิธีการของพิศواسอาชญากรรมทั้งที่เป็นการล่อลวงภายในประเทศและการล่อลวงข้ามชาติ
2. พัฒนากฎหมายและมาตรการเฝ้าระวังและเตือนภัยล่วงหน้าเพื่อป้องกันและปราบปรามพิศواسอาชญากรรม
3. สร้างแนวทางเพิ่มความตระหนักให้ประชาชนกลุ่มเสี่ยงตกเป็นเป้าหมายพิศواسอาชญากรรมให้รู้เท่าทันพิศواسอาชญากรรม

โดยมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหา รูปแบบ และวิธีการของพิศواسอาชญากรรมทั้งที่เป็นการล่อลวงภายในประเทศและการล่อลวงข้ามชาติ

ในหัวข้อนี้จะแสดงให้เห็นผลของการศึกษาใน 2 ส่วนหลัก คือ

- 1) สถานการณ์ปัจจุบันและสภาพปัญหาพิศواسอาชญากรรม
- 2) รูปแบบและวิธีการของพิศواسอาชญากรรม

1.1. สถานการณ์ปัจจุบันและสภาพปัญหาพิศواسอาชญากรรม

พิศواسอาชญากรรม “Romance Scam” คือ การที่นักต้มตุ๋น (Scammer) ได้ใช้เทคนิคทางจิตวิทยาผ่านเครื่องมือทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการหลอกลวงให้เหยื่อ (Victim) หลงเชื่อจนกระทั่งยินยอมให้ทรัพย์สินที่นักต้มตุ๋นต้องการ ซึ่งวิธีการที่นักต้มตุ๋นมักใช้หลอกลวง คือ การสร้างโปรไฟล์ปลอมๆ ขึ้นมาในโซเชียลมีเดีย หรือเว็บไซต์หาคู่ โดยข้อมูลที่นำมาใช้ทำโปรไฟล์ปลอมก็นำมาจากการขโมยข้อมูลผู้อื่นเช่นกัน เช่น ชื่อ ประวัติ และรูปภาพ แล้วเอามาตัดแปลงเป็นข้อมูลของตนเอง หรืออีกวิธีหนึ่ง คือ จะสร้างข้อมูลเท็จขึ้นมาเองให้ดูสมจริงและน่าดึงดูดที่สุด โดยเหยื่อที่นักต้มตุ๋นเหล่านี้มองหาคนขึ้นเหมายและเป็นคนอ่อนไหวต้องการใครสักคนมาอยู่เคียงข้างเป็นเหยื่อ

ประเทศไทยมีผู้เสียหายจากพิศواسอาชญากรรมมากขึ้น และไม่มีแนวโน้มจะลดลง ในปี 2558 มีผู้ร้องเรียนเข้ามาถึง 80 คดี มูลค่าความเสียหาย 150 ล้านบาท และล่าสุดสถิติข้อมูลเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ถึง 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 มีผู้เสียหายหลงเชื่อและโอนเงิน จำนวน 332 ราย รวมมูลค่าความเสียหายประมาณ 193,015,902.11 บาท ยังไม่นับคดีที่ถูกร้องเรียนไปยังสถานีตำรวจท้องที่และเหยื่อที่ไม่กล้าเข้าแจ้งความอีกเป็นจำนวนมาก และผู้ที่ตกเป็นเหยื่อส่วนมากจะเป็นหญิงโสดอายุ 40-60 ปี การศึกษาดี หน้าที่การงานมั่นคง ที่สำคัญคือ “มีทรัพย์สิน” และมีเพียงไม่ถึง 10% เท่านั้นที่มีการแจ้งความ เหตุผลหนึ่งเพราะอับอายและลำบากใจเมื่อทราบว่าตนเองตกเป็นเหยื่อของ

การหลอกลวงนี้ อีกทั้งยังขาดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอน และสถานที่ของการแจ้งความเมื่อถูกหลอกลวง และเข้าใจว่าการแจ้งความไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรเพราะไม่น่าจะดำเนินคดีกับอาชญากรได้

อาชญากรรมชนิดนี้ไม่มีแนวโน้มที่จะลดลงเมื่อเทียบกับอาชญากรรมที่ใกล้เคียงกันอย่าง คอลเซ็นเตอร์ที่ลดจำนวนลงอย่างมากหลังหน่วยงานรัฐที่ถูกอ้างชื่อได้ออกประกาศแจ้งเตือน เนื่องจาก พิศวาสอาชญากรรมใช้วิธีการตีสนิทและทำให้ผู้ถูกพันเป็นรายบุคคลแตกต่างเรื่องราวกันไป โดยมีได้ อ้างอิงกับสถาบันหรือองค์กรที่หน่วยงานจริงจะสามารถออกมาแจ้งเตือนให้ข้อมูลทำลายความน่าเชื่อถือได้ จึงมีความจำเป็นต้องเปิดเผยความจริง “หลังฉาก” เพื่อฉีกหน้ากากที่อาชญากรสร้าง “หน้าฉาก” เพื่อหลอกให้เหยื่อตกลงปลงใจ

อีกสาเหตุที่อาชญากรรมประเภทนี้เกิดขึ้นแพร่หลายในยุคดิจิทัล ก็เพราะ ผู้คนจำนวนมากหันเข้าสู่โลกออนไลน์แทนที่จะออกไปมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเลือกที่จะสื่อสารเรื่องส่วนตัวกันผ่านสื่อออนไลน์มากกว่า เพราะพวกเขาสามารถระบายหรือได้พูดคุยกับคนที่ไม่รู้จักตัวตนของพวกเขาโดยอาจไม่ต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงอันทำให้พวกเขารู้สึกสบายใจกว่า เว็บไซต์และแอปพลิเคชันกระตุ้นให้ผู้ใช้สร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อพบเจอผู้คนที่อาจไม่รู้จัก แต่มีความคิด ความชอบที่เหมือนหรือคล้ายกัน ให้เข้ามาพบเจอกัน โดยเฉพาะเครือข่ายที่เป็นการสร้างชุมชนบนโลกออนไลน์ในลักษณะการใส่ข้อมูลส่วนตัวให้คนอื่นมาสนใจแบบมองมาที่ฉัน (Look at Me) อันเป็นการสร้างความเสี่ยงให้กับผู้ใช้มากขึ้น เนื่องจากผู้ใช้ได้เผยแพร่ข้อมูลอ่อนไหวของตนให้คนแปลกหน้าซึ่งอาจจะเป็นอาชญากรที่มองหาเหยื่อ

1.2. รูปแบบและวิธีการของพิศวาสอาชญากรรม

กลยุทธ์ที่ใช้หลอกลวงทางอินเทอร์เน็ตมีหลากหลายรูปแบบ อย่างเช่น การหลอกเหยื่อว่าจะส่งของมาให้ โดยนักต้มตุ๋นจะใช้ความไว้วางใจของเหยื่อ จากการที่พูดคุยกันมาในระยะเวลาหนึ่ง และมั่นใจว่าเหยื่อให้ความไว้วางใจ หรือให้ความสนิทสนมกับตนแล้ว พฤติกรรมการหลอกลวงของสแกมเมอร์มีพัฒนาการตามรูปแบบวิธีการสื่อสาร เมื่อถึงยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ 3.0 จะเป็นการหลอกลวงทาง Social Media อย่างเช่น Facebook, Instagram เครือข่ายเหล่านี้เป็นช่องทางที่ถูกอาชญากรใช้มากที่สุด เนื่องจากมีผู้คนเข้าใช้งานเป็นจำนวนมาก อีกทั้งพฤติกรรมของผู้ใช้งานยังถูกเปิดเผยถูกสาธารณะได้ง่าย จึงทำให้อาชญากรสามารถเลือกเหยื่อเป้าหมายได้ไม่ยากนัก

หลักการพื้นฐานทางจิตวิทยาร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผน และการดำเนินขั้นตอนตามที่วางแผนไว้ หรือเรียกรวมๆ ว่า “วิศวกรรมสังคม” (Social Engineering) โดยกระบวนการล่อลวงนี้สามารถแบ่งได้เป็นขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) การปลอมโปรไฟล์

สร้างโปรไฟล์ทั้งเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกรด้วยการขโมยรูปภาพบุคคลอื่นที่มีลักษณะบุคลิกภาพดี หน้าตาดี และดูภูมิฐานจากเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่างๆ เช่น Facebook, Instagram, twitter หรือเว็บเพจต่างๆ ส่วนใหญ่มักอ้างตัวเป็น “ฝรั่งผิวขาว” ที่เป็นเพศชายมากกว่า เพศหญิง ลักษณะร่วมของคนเหล่านี้มักอ้างว่าโสด หรือหย่าร้าง/หม้าย ต้องการตามหารักแท้และชีวิตรักที่สมบูรณ์ หากปลอมเป็นหญิงก็จะเป็นนางแบบหุ่นดี หน้าตาดี น่าหลงใหล อายุไม่เกิน 35 ปี มีอาชีพ

ทหาร พยาบาล ครู หรืออาชีพที่มีรายได้น้อยเพื่อสร้างความสงสารและน่าเห็นใจ แต่ถ้าเป็นเพศทางเลือกก็จะภาพมักเป็นนายแบบ/นางแบบหุ่นดี แต่งกายดี เจาะกลุ่มรักร่วมเพศ มีอาชีพที่ค่อนข้างมั่นคง

2) เลือกช่องทางในการล่อเป้าหมาย

พื้นที่ในการล่อเหยื่อที่พบมากที่สุด คือ Facebook รองลงมาคือ Instagram และเว็บไซต์/แอปพลิเคชันหาคู่ เช่น Skout, Tinder, Badoo, OkCupid, Twoo, Thai date VIP, Tagged และ Match.com เป็นต้น

3) เลือกเป้าหมาย (เหยื่อ)

หลักการของการเหยื่อคือ การมองหา “คนขี้เหงา” ที่ต้องการหาเพื่อน / คู่ชีวิตในโลกออนไลน์ ต่อมาคือการประเมินศักยภาพทางการเงิน โดยสิ่งเหล่านี้จะถูกประเมินผ่านข้อมูลส่วนบุคคลที่แสดงในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น ชื่อ อายุ อาชีพ สถานะทางการเงิน สภาพคู่ครอง และวิถีการดำเนินชีวิต เป็นต้น รวมถึงการแชร์เรื่องราว/รูปภาพ หรือการแสดงความคิดเห็นบนโลกออนไลน์ด้วย ผู้ที่ขาดความรู้ในการอยู่รอดในโลกดิจิทัล เพราะนำข้อมูลส่วนบุคคล หรือวิถีชีวิต (lifestyle) เข้าสู่พื้นที่สาธารณะอย่างไรก็ตามเพียงแค่การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเป็นประจำ ประกอบกับเป็นคนขี้เหงา/ขี้สงสาร และหลงเชื่อที่จะตอบกลับข้อความจากแชทคนแปลกหน้า ถือว่ามีความเสี่ยงในการตกเป็นเป้าหมาย (เหยื่อ) ของนักหลอกลวงรัก (romance scam) ได้ถึง 70%

4) สร้างบทบาทเพื่อเข้าถึงเป้าหมาย

สร้างความน่าเชื่อถือทางอาชีพ ด้วยวิธีการส่งภาพหนังสือเดินทาง หรือบัตรเจ้าหน้าที่/พนักงาน ที่ผ่านการปลอมแปลงแล้วด้วยการตัดต่อภาพถ่าย และข้อมูลส่วนบุคคล ที่พบมากที่สุดคือ การแต่งกายด้วยเครื่องแบบทหาร วิศวกรสนาม ภาพถ่ายแท่นขุดเจาะน้ำมันกลางทะเล เว็บไซต์บริษัท/สถานที่ทำงานให้เป้าหมาย เพื่อให้ตรวจสอบได้ว่าตนได้ทำงานอยู่ที่แห่งนั้นจริง ด้วยการสร้างเว็บไซต์ปลอมขึ้นมา

ลักษณะร่วมของการแสดงบทบาทของนักหลอกลวงรักคือการสานสัมพันธ์เชิงชู้สาวจนกลายเป็น “คนรักในอุดมคติ” ด้วยการแสดงออกด้วยวิธีต่างๆ อาทิ การส่งข้อความทักทายและใช้คำพูดที่แสนหวาน ทำให้เป้าหมายรู้สึก “เป็นคนสำคัญ” แสดงความเอาใจใส่ แสดงตัวว่ามีลักษณะของ “คนดี” เช่น การใช้คำพูดและสำนวนในแง่ดีที่จะสื่อนัยยะของการเป็นคนที่มีชื่อเสียง ใจจริง และพึ่งพาได้ รวมถึงยอมรับข้อเสียและจุดบกพร่องของเป้าหมาย (เหยื่อ) ได้ทุกอย่าง มีการสานสัมพันธ์อย่างรวดเร็วและรวดเร็วตั้งแต่ 2-3 วัน หรือไม่ก็เป็นการอดทนยอมใช้เวลาเพื่อสานสัมพันธ์ไปเรื่อยๆ จนกว่าเป้าหมาย (เหยื่อ) จะตกหลุมพราง บางครั้งยาวนานถึง 2 ปี โดยมีการส่งภาพถ่ายกิจกรรมระหว่างวัน วิถีชีวิต ให้เหมือนเป็นการสนทนาแบบคู่รัก และแสดงให้เห็นว่ามีตัวตนอยู่จริง

5) การสร้างสถานการณ์

สถานการณ์ที่สร้างความสงสาร ความเห็นใจ และความหวังว่าจะได้พบกันจะถูกสร้างขึ้นเพื่อร้องขอเงินจากเป้าหมาย (เหยื่อ) อันนำไปสู่การสูญเสียทรัพย์สิน ตั้งแต่มีปัญหาทางการเงินเร่งด่วนจากสถานการณ์ฉุกเฉิน ชักชวนให้ร่วมลงทุนสร้างธุรกิจเพื่อใช้ชีวิตบั้นปลายร่วมกัน ส่งสิ่งของ/ทรัพย์สินมาให้แต่ติดปัญหาที่กรมศุลกากร สนามบิน หรือสถานีตำรวจ ต้องจ่ายเงินค่าธรรมเนียมเพื่อรับสิ่งของ/

ทรัพย์สินเหล่านั้น การขอแต่งงาน และส่งทรัพย์สินของมันมาให้ยังประเทศไทย แต่ถูกยึดทรัพย์สิน ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมก่อนอาจมีทีมงานแสดงตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐโทรศัพท์มาแจ้งค่าธรรมเนียม และเกิดปัญหาฉุกเฉินระหว่างการเดินทางมาพบกันและต้องการใช้เงินด่วน

เทคนิคการร้องขอเงินหรือผลประโยชน์ มี 2 เทคนิคหลัก คือ 1. Foot in the door technique (FITD) ตัวอย่างเช่น ครั้งแรกนักหลอกลวงรักจะขอให้เป้าหมาย (เหยื่อ) โอนเงินจำนวนไม่มากนักโดยมักอ้างว่าต้องใช้เงินด่วน ขอยืมเงินบางส่วน ซึ่งถ้าเหยื่อหลงเชื่อในครั้งแรก นักหลอกลวงรักก็จะเริ่มขอเงินจำนวนมากขึ้นในครั้งต่อไปด้วยการอ้างสถานการณ์อื่นๆ 2. Door in the face technique (DITF) ตัวอย่างเช่น นักหลอกลวงรักขอให้เหยื่อโอนเงินจำนวนมาก เมื่อเหยื่อปฏิเสธว่าไม่มีเงินมากขนาดนั้น เขาก็ลดจำนวนเงินลง โดยอ้างเหตุผลว่าได้เงินมาบางส่วนแล้วและต้องการอีกแค่บางส่วนเท่านั้น ซึ่งถ้าเหยื่อยอมโอนเงินในครั้งแรกก็จะมีกรขอครั้งต่อไปเรื่อยๆ หรือบางครั้งนักหลอกลวงรักก็จะหายตัวไปทันที

6) บรรลุภารกิจทางการเงิน

นักหลอกลวงรักจะร้องขอให้มีการโอนเงินจาก 3 ช่องทางหลัก ดังนี้ 1. โอนเงินไปบัญชีธนาคารภายในประเทศไทย เป็นช่องทางที่จะถูกร้องขอบ่อยที่สุดถึง 90% และส่วนมากคือเจ้าของบัญชีเป็นชื่อคนไทย ซึ่งการโอนเงินนี้มักเกิดจากกรณีที่ผู้ร่วมขบวนการอ้างตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ศุลกากร/เจ้าหน้าที่สนามบิน/เจ้าหน้าที่ส่งพัสดุ/เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆ โทรศัพท์แจ้งเป้าหมาย (เหยื่อ) ว่า “มีผู้ส่งพัสดุมูลค่ามหาศาลมาให้ ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อรับพัสดุดังกล่าว” และอีกกรณีที่พบได้คือนักหลอกลวงอ้างว่าเป็นบัญชีของเพื่อน หรือคนกลางที่สามารถส่งเงินต่อไปยังต่างประเทศได้อย่างรวดเร็ว 2. โอนเงินไปต่างประเทศ ส่วนใหญ่ประเทศปลายทางคือ ไนจีเรีย และมาเลเซีย ผ่านธนาคาร หรือสถาบันทางการเงินระหว่างประเทศโดยมักเป็นกรณีที่อ้างว่าเกิดเหตุฉุกเฉินระหว่างการติดต่อธุรกิจ หรือทำธุรกิจต่างประเทศ 3. มอบเงินด้วยตนเอง ด้วยเหตุผลว่าจะได้พบตัวจริงของคู่สนทนาจากออนไลน์ แต่เมื่อถึงเวลานัดหมายกันมักได้รับการปฏิเสธโดยอ้างเหตุผลว่าโดนกักตัวในสนามบินเพราะพกทรัพย์สินและเงินสดมาเป็นจำนวนมาก จึงให้ตัวแทน (แสดงเป็นเพื่อน นักการทูต เจ้าหน้าที่ศุลกากร) ถือทรัพย์สิน/เงินสดมาให้แทน และต้องมีการจ่ายเงินเพื่อแลกกับสิ่งของเหล่านั้น

เหยื่อหลายรายโดนหลอกซ้ำว่าได้จับตัวอาชญากรคนรักถูกจับแล้วแล้ว โดยผู้หลอกเหยื่อคนใหม่จะสร้างว่าเป็นผู้มาช่วยเหลือให้อาชญากรหลุดพ้นคดี แต่จริงๆ แล้วก็เป็อาชญากรด้วยกันเอง ทำให้เหยื่อยังติดกับวงจรของการหลอกลวงนี้ถูกหลอกซ้ำไปซ้ำมาเรื่อยๆ

2. กฎหมายและมาตรการเฝ้าระวังและเตือนภัยล่วงหน้าเพื่อป้องกันและปราบปรามพิศواسอาชญากรรม

ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงอุปสรรคที่เกิดจากข้อจำกัดของกฎหมายและกลไกในการป้องกันและปราบปรามพิศواسอาชญากรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนากฎหมายและมาตรการป้องกันและปราบปรามพิศواسอาชญากรรมให้ดียิ่งขึ้น จึงเกิดเป็นผลการศึกษา 2 หัวข้อ คือ

- 1) กฎหมายและมาตรการป้องกันและปราบปรามพิศواسอาชญากรรมในปัจจุบัน
- 2) แนวทางพัฒนากฎหมายและมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามพิศواسอาชญากรรม

2.1. กฎหมายและมาตรการป้องกันและปราบปรามพิศواسอาชญากรรมในปัจจุบัน

พิศواسอาชญากรรมเป็นความผิดที่ใช้ความรักเป็นสาระสำคัญในการหลอกลวง โดยอาศัยหลักการพื้นฐานทางจิตวิทยาร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผน และการดำเนินขั้นตอนตามที่วางแผนไว้ เป็นการกระทำความผิดที่มีการกระทำผิดเป็นขบวนการ โดยลักษณะของการกระทำผิดเหล่านี้อาจเข้าข่ายความผิดตามกฎหมายได้หลายฐานอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยในแต่ละประเด็นมีข้อสังเกตดังต่อไปนี้

1) ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คดีพิศواسอาชญากรรมเป็นทั้งคดีที่มีรูปแบบการกระทำความผิดเป็นการเฉพาะตัว คือมีการใช้ “ความรัก” ในการหลอกลวงทรัพย์สินจากผู้เสียหาย ความผิดฐานแรกที่เกี่ยวข้องจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกง ทั้งยังเป็นความผิดต่อแผ่นดินฐานฉ้อโกงประชาชนเมื่อมีการกระทำความผิดอย่างเป็นระบบต่อสาธารณชน ทั้งนี้มีการกระทำความผิดในลักษณะร่วมมือกันอย่างเป็นกระบวนการ โดยที่ผู้กระทำความผิดมักเป็นคนต่างชาติที่ร่วมมือกับคนไทยในการกระทำความผิด โดยคนต่างชาติกลุ่มนี้จะเข้ามาในราชอาณาจักร ความผิดที่เกี่ยวข้องประการต่อมาจึงเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และจะใช้วิธีการให้คนไทยผู้ร่วมขบวนการเป็นคนติดต่อกับผู้เสียหาย หรือเป็นเจ้าของบัญชีที่ใช้ในการกระทำความผิดในไทย ดังนี้ก็จะมีความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะพื้นฐานมีหรือใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบหรือฐานมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ นอกจากนี้ยังรวมถึงความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ในเรื่องการนำข้อมูลที่บิดเบือนหรือปลอมหรือเป็นเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ด้วย โดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน และความผิดฐานนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น โดยเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ เติมหรือดัดแปลงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง หรือได้รับความอับอายด้วย

2) ผู้เสียหาย

ผู้เสียหายในสังคมไทยไม่ค่อยอยากจะไปยุ่งยากอะไรเกี่ยวกับกระบวนการทางกฎหมายหรือการขึ้นศาลหรือเจอตำรวจซึ่งสร้างยุ่งยากและมีต้นทุนด้านเวลาแก่เหยื่อ ทั้งยังไม่มีความแน่ใจว่าคดีมีความคืบหน้าหรือในท้ายที่สุดจะได้ทรัพย์สินที่เสียไปกลับคืนมาหรือไม่ หากเป็นคนที่มีการศึกษามีหน้าตาในสังคมการเข้าไปแจ้งความแล้วบอกว่าตัวเองโดนหลอกมันทำให้เขาเสื่อมเสียชื่อเสียงเสื่อมเสียสถานะทางสังคมและอาจกระทบต่อหน้าที่การงานไปด้วย จากเงื่อนไขข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการกระบวนการเยียวยาร้องทุกข์ที่มีลักษณะปกป้องเกียรติยศชื่อเสียงของเหยื่อ รวมไปถึงมีช่องทางร้องเรียนที่สามารถรักษาความเป็นส่วนตัวและรายงานความคืบหน้าของคดี ไปจนถึงมีประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดและติดตามทางทรัพย์สินกลับมาให้ผู้เสียหายได้

3) กระบวนการยุติธรรม

เมื่อบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายก็มีสิทธิในการแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรืออายื่นฟ้องคดีต่อศาล หรืออาจขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ แต่ในคดีพิทวัสอาญากรรมขั้นตอนของการดำเนินคดีมักสะดุดและหยุดลงในชั้นของพนักงานสอบสวน เนื่องด้วยลักษณะการกระทำ ความผิดที่ไม่สามารถระบุได้อย่างแน่ชัดว่าเป็นกระทำความผิดในขณะที่ผู้กระทำอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร อีกทั้งยังเป็นกรณีที่ผู้กระทำมักกระทำความผิดด้วยการอำพรางตัวตนที่แท้จริงผ่านทางบัญชีปลอม Account หรือไอพี (IP Address) ต่างประเทศ ซึ่งทำให้ยากแก่การตรวจพิสูจน์และยืนยันตัวตนผู้กระทำความผิด

เมื่อผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดทั้งในและนอกราชอาณาจักร และยังเป็นความผิดที่อาจไม่สามารถระบุถึงสถานที่ในการกระทำความผิดได้อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงมีมักเกิดปัญหาขึ้นว่าพนักงานสอบสวนท้องที่ใดควรจะเป็นผู้มีอำนาจสอบสวน เพราะการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมายจะส่งผลให้การสอบสวนนั้นเป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง และศาลต้องยกฟ้องคดีนี้ในที่สุด

4) ขั้นตอนในการสอบสวน

พนักงานสอบสวนเมื่อเริ่มทำการสอบสวนเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวผู้กระทำความผิด โดยการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเอาผิด และการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ เมื่อนำมาพิจารณากับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาทั้งเรื่องหลักกฎหมายและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ จะเห็นได้ว่าอุปสรรคในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน สามารถแบ่งออกเป็น 3 กรณี กล่าวคือ 1) อุปสรรคด้านเวลา 2) อุปสรรคด้านทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นด้านเครื่องมือ กำลังพล หรืองบประมาณ และ 3) อุปสรรคด้านการติดตามตัวผู้กระทำความผิด

นอกจากนี้อุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินคดี Romance Scam คือ หากเจ้าพนักงานตำรวจตั้งฐานความผิดเป็นคดีฉ้อโกงย่อมส่งผลให้คดี Romance Scam เป็นความผิดที่ยอมความได้ ดังนั้น หากผู้เสียหายตัดสินใจถอนคำร้องทุกข์หรือยุติการดำเนินคดี เจ้าพนักงานตำรวจก็จะไม่สามารถดำเนินคดีนี้ต่อไปได้ ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยการดำเนินคดีนี้ต่อในฐานะที่ผู้กระทำความผิดเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ อันจะทำให้คดี Romance Scam กลายเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน และเจ้าพนักงานตำรวจสามารถดำเนินคดีนี้ต่อไปได้แม้ว่าผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์หรือยุติการดำเนินคดีก็ตาม

การขอความร่วมมือเพื่อการขยายผลสืบสวนต่างประเทศ (MLAT - Mutual Legal Assistance Treaty) กับรัฐบาลต่างชาติเพื่อขอให้ผู้ดูแลระบบในต่างประเทศช่วยเหลือ กรณีที่มีการกระทำความผิดในต่างประเทศเราจะขอให้โครงข่ายสัญญาณโทรศัพท์ในต่างประเทศนั้นทำการพิสูจน์ทราบ IP นี้ในวันเวลานั้นใครเป็นคนใช้ แต่ขอความร่วมมือไปสองปียังไม่ได้กลับมาเลยเรื่องพยานหลักฐาน เพราะฉะนั้นอะไรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้คาดหวังยากมาก

5) การจับกุม

พนักงานสอบสวนแทบจะไม่สามารถตามผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษได้เลย แต่กลับสามารถตามจับได้เฉพาะผู้ร่วมกระทำความผิดที่ได้แต่งงานหรืออยู่กินฉันสามีภรรยากับผู้กระทำความผิดเท่านั้น ทำให้ในการสืบสวนสอบสวน พนักงานสอบสวนจึงทำได้เพียงการสืบหาเส้นทางทางการเงินของผู้ร่วมกระทำความผิดที่เป็นเจ้าของบัญชี และนำไปขยายผลเพื่อสืบหาตัวผู้กระทำความผิด

แต่ก็มักทำได้ยาก เนื่องจากผู้กระทำความผิดมักอาศัยอยู่นอกราชอาณาจักร หรือไม่สามารถหาหลักฐานมายืนยันได้ว่าผู้กระทำความผิดที่แท้จริงคือใคร เนื่องจากการปลอมแปลงตัวตนและการซื้อจำกัดด้านความรู้ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ ข้อจำกัดด้านอุปกรณ์ และทรัพยากรทั้งหลายรวมถึงเวลา

6) ชั้นกระบวนการพิจารณาของศาล

เนื่องจากในคดีอาญามีหลักการ “ต้องพิสูจน์จนสิ้นสงสัย” ทำให้เมื่อพนักงานสอบสวนไม่สามารถหาพยานหลักฐานมายืนยันจนศาล “สิ้นสงสัย” ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงตามที่ถูกกล่าวหาได้ ไม่สามารถยืนยันได้ว่าจำเลยเป็นบุคคลที่พุดคุยกับผู้เสียหาย ทำให้ “เมื่อกรณียังเป็นที่ยังสงสัย” ศาลก็ต้องปล่อยตัวจำเลยนั้นไป และส่งผลให้มีคำสั่งให้บังคับคดียึดทรัพย์ หรือให้ชดใช้สินไหมทดแทนในทางแพ่งได้

7) การบังคับคดี

การบังคับคดีให้ผู้เสียหายได้รับการคืนเงินต้องสืบทรัพย์ให้เห็นว่ากระจายไปอยู่ที่ใดบ้าง ซึ่งการติดตามหาจะทำได้ยาก ยิ่งส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดเป็นต่างชาติจึงยากขึ้นไปอีกว่าจะไปสืบทรัพย์อย่างไร หรือถ้าคนไทยเปิดบัญชีให้จะบังคับคดีได้ไหมก็ไม่แน่ใจเหมือนกันว่าพอตำรวจไปอายัดบัญชีแล้วจะดำเนินการอย่างไรต่อจะมีการดำเนินคดีอาญาฟ้องเงินหรืออายัดบัญชีและทรัพย์สินไว้ด้วย หากไม่แล้วทรัพย์สินก็จะถูกยกย้ายถ่ายโอนจนยากจะติดตามกลับมาชดใช้ให้ผู้เสียหาย

8) มาตรการป้องกันและปราบปรามพิศวาสอาชญากรรมโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชน

กฎหมายได้เปิดโอกาสให้รัฐดำเนินการ แต่ยังมีข้อจำกัดในการแก้ไขปัญหา เพราะกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคลที่ดี กฎหมายความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ที่ดีต้องสร้างปัจจัยแวดล้อมส่งเสริมให้คนเข้ามาใช้มีความเชื่อถือมั่นใจว่าเข้ามาแล้วปลอดภัย หากสร้างมาตรการให้ผู้ประกอบการผู้ให้บริการต้องโทษทางกฎหมายจากการไม่ให้ความร่วมมือในการสอดส่องและนำข้อมูลปลอมเท็จบิดเบือนออกจากระบบทั้งที่ไม่ได้ทำความผิดอะไรเอง หรือใช้มาตรา 15 ไปจำกัดในฐานะตัวการร่วมกระทำความผิดตามมาตรา 14 หรือมาตรา 19 ไปบีบให้ต้องคอยสอดส่องข้อมูลในระบบและลบทิ้งตลอดเวลา ย่อมไม่เป็นธรรมเพราะในต่างประเทศเองเขาก็ไม่ได้ให้ผู้ให้บริการมารับ ซึ่งจะกระทบต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลเพราะเป็นการสร้างต้นทุนมหาศาลให้ผู้ประกอบการ

2.2. แนวทางพัฒนากฎหมายและมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามพิศวาสอาชญากรรม

ผลการวิจัยที่เป็นแนวทางในการป้องกันและปราบปรามพิศวาสอาชญากรรมมี 2 แนว คือ การพัฒนามาตรการภายในประเทศให้รองรับปัญหาได้ดีมากยิ่งขึ้น และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ

1) การพัฒนามาตรการภายในประเทศ

การพัฒนามาตรการที่พึงประสงค์ได้แก่

- การสร้างภูมิคุ้มกันในเชิงการรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ การสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ให้ประชาชนรู้ มีช่องทางเพิ่มมากขึ้นในการแจ้งข้อหาสารการร้องทุกข์ หรือการเตรียมบุคลากรให้พร้อม
- บุคลากรอาจจะต้องมีทั้งหญิงและชายมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพราะบางครั้งเรื่องพวกนี้เป็นความผิดเกี่ยวกับเพศด้วย มันเกี่ยวพันกับทางเพศ การที่ผู้เสียหายจะกล้าเข้ามาแจ้งความร้องทุกข์
- การออกแบบวิธีการร้องทุกข์และดำเนินคดีที่ไม่ต้องเปิดเผยตัวตนหรือเป็นช่องทางร้องเรียนประสานงานออนไลน์
- การพัฒนากระบวนการที่สามารถช่วยเหลือเยียวยาเหยื่อในความเสียหายทางแพ่งและการติดตามทรัพย์สินกลับคืนมาชดใช้สินไหมทดแทน
- การสร้างบุคลากรเพิ่ม มิใช่เพียงสร้างศูนย์ประสานงานแต่บุคลากรไม่เพียงพอ การสร้างบุคลากรที่เข้าใจอาชญากรรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในภาพรวมทั้งหมด ส่งเสริมความรู้บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและสร้างบุคลากรใหม่ด้วย เข้าใจใน 3-D หนึ่ง Digital Context คือบริบททางเทคโนโลยี สอง คือ Digital Fact รู้ข้อเท็จจริงทางเทคโนโลยี สาม Digital Way คือ วิถีทางทางดิจิทัล
- การทำงานเชิงรุกในหน่วยงานรัฐโดยเฉพาะหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย มีการเผยแพร่ข้อมูลในการดำเนินการว่าถ้าตกเป็นเหยื่อหรือมีข้อสงสัยว่าเราจะตกเป็นเหยื่อเราจะดำเนินการยังไงได้บ้าง และมีการรายงานความคืบหน้าว่ารัฐมีการดำเนินการหลังการร้องทุกข์ไปถึงขั้นใดแล้ว
- สร้างมาตรฐานว่าเว็บไหนที่มีมาตรฐานความปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชน เข้าใช้ระบบหรือแอปพลิเคชันเหล่านั้น
- มาตรการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมซ้ำอีก คือ การให้ความรู้เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชญากรรมไซเบอร์ เตือนภัยเรื่องการล่อลวงรูปแบบต่างๆ หรือทำละครออกมาเป็นข้อคิดให้ประชาชน และการให้กำลังใจเหยื่อเพื่อดำเนินคดีไม่ถอดใจหรือใช้ชีวิตต่อไปได้ไม่สิ้นหวัง

2) การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ

การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ มีศูนย์ประสานงานข้อมูลและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เรื่องผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญา (Mutual Legal Assistance Treaty - MLAT) หากเคยได้พยานหลักฐานมาในเชิงสืบสวนนั้น อาจจะเป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (connection) ที่ให้มา หากมี connection ติดต่อกับผู้ให้บริการและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในต่างประเทศหรือระหว่างประเทศได้เลยก็จะรวดเร็วแก้ปัญหาได้ ยิ่งถ้าเกิดมีการรับรองสถานะของพยานหลักฐานที่ได้มาด้วยช่องทางนี้ชัดเจนเข้าสำนวนได้

การเสริมศักยภาพในระดับประเทศเพื่อรองรับภัยคุกคามข้ามชาติแบบบูรณาการกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด สามารถเฝ้าระวังติดตามเป็นบุคคลต้องสงสัยสร้างเป็นรายชื่อเฝ้าระวัง (Watch List) ต้องประสาน ตำรวจสากล เพื่อดำเนินคดีหรือจับมาได้ หรือถ้าไม่ได้ก็ต้องขอความร่วมมือให้เกิดสัมฤทธิ์ผลที่แท้จริง

มาตรการทั้งหลายยังต้องเผชิญกับความท้าทายจากภัยที่มีลักษณะข้ามพรมแดนแต่รัฐทั้งหลายยังมีข้อจำกัดเรื่องเขตอำนาจศาล ความสลับซับซ้อนของกระบวนการยุติธรรม และประสิทธิภาพของการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ดังนั้น แนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้บังคับใช้กฎหมาย ผู้ดูแลระบบ และกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อจึงมีความสำคัญ ดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

3. แนวทางเพิ่มความตระหนักให้ประชาชนกลุ่มเสี่ยงตกเป็นเป้าหมายพิศواسอาชญากรรมให้รู้เท่าทันพิศواسอาชญากรรม

การสร้างความตระหนักถึงภัยคุกคามไซเบอร์ในรูปแบบของพิศواسอาชญากรรมแก่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ผู้ดูแลระบบ และประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงที่มีความรู้ความเข้าใจต่อเทคโนโลยีและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยการรู้เท่าทันกลยุทธ์ของอาชญากรจัดเป็นประเด็นที่สำคัญเนื่องจากอาชญากรรมประเภทนี้มาในรูปแบบการล่อลวงโดยอำพรางและสร้างความผูกพันทางจิตใจโดยอาศัยการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต การแสดงให้เห็นถึงกลยุทธ์ที่อาชญากรแสดงออกมาน่าฉกาจให้เหยื่อเห็นกับความจริงหลังจากที่อาชญากรหลบซ่อน จะเป็นการล้างภาพลวงตาและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อ

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเป้าหมายและต้องเตือนภัยให้เฝ้าระวัง ก็คือ กลุ่มคนที่เข้าไปแสวงหาความรักความสัมพันธ์ในอินเทอร์เน็ตโดยมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ

เจ้าพนักงานของรัฐที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามพิศواسอาชญากรรม อันประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าพนักงานคดีพิเศษ รวมไปถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฯ

ผู้ดูแลระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีความสามารถในการรวบรวมพยานหลักฐานในกรณีเกิดการกระทำความผิดตามนัยของกฎหมาย

3.2 กลยุทธ์ในการสร้างหน้าฉากคนดีเพื่อหลอกลวงอำพรางหลังฉากอาชญากร

การสร้างความตระหนักรู้ผ่านการเผยแพร่งานวิจัยและเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของอาชญากรในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้เห็นความจริงหลังฉากของอาชญากรยอมทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจถึงลักษณะของพิศواسอาชญากรรมและรู้เท่าทันอาชญากรที่มาล่อลวงได้ดียิ่งขึ้น โดยข้อมูลที่จำเป็นที่สุดคือ ตัวตนหน้าฉาก-หลังฉาก ของอาชญากร ดังนี้

	หน้าฉาก	หลังฉาก
1. ภาพถ่ายบน โปรไฟล์	<p>โปรไฟล์ผู้ชาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะภาพมักเป็นคนผิวขาวที่ดูมีเสน่ห์ ออบอูน ภูมิฐาน มีฐานะ และมีท่าทางเป็นคนดี - อายุประมาณ 40 – 50 ปี - เป็นคนอเมริกัน อังกฤษ เยอรมัน หรือแคนาดา จีน สิงคโปร์ หรือเป็นลูกครึ่งไทยกับชาติอื่น 	<p>กลุ่ม ‘นักต้มตุ๋น’ อาชญากรจากหลายประเทศ เช่น ไนจีเรีย กานา มาเลเซีย รัสเซีย สหราชอาณาจักร ตุรกี เป็นต้น</p> <p>เริ่มจากการขโมยภาพถ่ายบุคคลที่มีลักษณะตรงตามที่บรรยายในหน้าฉากจากเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่างๆ</p> <p>เรียบเรียงคำโปรยแนะนำตนเองให้ดูน่าสนใจ ด้วยการคัดลอกข้อความมาเป็นทอดทอดจากอินเทอร์เน็ต และกลุ่มอาชญากรเดียวกัน</p>
	<p>โปรไฟล์ผู้หญิง</p> <p><u>เป้าหมาย – ผู้ชาย</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพมีลักษณะเป็นนางแบบหุ่นดี หน้าตาดี น่าหลงใหล - อายุไม่เกิน 35 ปี - เป็นคนอเมริกัน โรมานีเย หรือลูกครึ่งไทยกับชาติอื่น <p><u>เป้าหมาย – ผู้หญิง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาพถ่ายดูมีอายุ แต่งกายดี ดูมีฐานะ และน่าเชื่อถือ <p>เป็นคนไทย เวียดนาม</p>	
	<p>โปรไฟล์เพศทางเลือก</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีลักษณะคล้ายนายแบบหุ่นดี แต่งกายดี 	

	หน้าฉาก	หลังฉาก
2. การแนะนำตัวเองอาชีพ การงานและสถานะทางสังคม	โพรไฟล์ผู้ชาย <ul style="list-style-type: none"> - มีอาชีพทหาร วิศวกร นักธุรกิจ (โดยเฉพาะเกี่ยวกับน้ำมัน ปิโตรเลียม) แพทย์ หรือเจ้าหน้าที่รัฐ - สถานภาพโสด หรือภรรยาเสียชีวิตแล้ว - อยากมีชีวิตรักที่สมบูรณ์ ตามหารักแท้ 	<p>นักต้มตุ๋น ‘หลอกหลวงรัก’ เป็นอาชีพหนึ่งในโซเชียลที่ทำเงินได้อย่างมหาศาล ซึ่งผู้ที่จะเป็นนักต้มตุ๋นต้องมีทักษะดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทักษะทางคอมพิวเตอร์ และการติดต่อสื่อสารบนโลกออนไลน์ - สามารถสร้างโพรไฟล์ปลอมได้ - ทักษะทางสังคมที่ใช้พูดคุยกับเหยื่อให้ราบรื่น <p>องค์กรอาชญากรรมดังกล่าวแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทำงานคนเดียว (พบค่อนข้างน้อย) 2. ทำเป็นกลุ่มเล็ก 3. ทำเป็นเครือข่ายใหญ่ (แบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน สามารถเลื่อนขั้นไปตำแหน่งอื่นๆ ได้ มีการแข่งขันเพื่อให้ได้รับสวัสดิการที่ดีในชีวิต)
	โพรไฟล์ผู้หญิง <u>เป้าหมาย – ผู้ชาย</u> <ul style="list-style-type: none"> - มีอาชีพทหาร พยาบาล ครู พนักงาน - สถานภาพโสด หรือหย่าร้าง - อยากมีคู่แท้ ที่เข้าใจและดูแลกันละกัน <u>เป้าหมาย – ผู้หญิง</u> <ul style="list-style-type: none"> - สถานภาพแม่หม้าย ที่เคยมีสามีเป็นคนไทย หรือฝรั่งที่ทิ้งมรดกไว้มหาศาล 	
	โพรไฟล์เพศทางเลือก <ul style="list-style-type: none"> - มีอาชีพดีไซเนอร์ แพทย์ นักธุรกิจ 	
3. การสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ	<p>ความเอาใจอย่างสม่ำเสมอของคุณสนทนาที่สร้างความผูกพันฉันคู่สาวอย่างรวดเร็ว บางคนใช้เวลาเพียง 2 สัปดาห์ บางคนนานหลายเดือน หรือยาวนานเป็นปี ดังเช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อความแสนหวานที่ถูกส่งมาอย่างสม่ำเสมอ เช่น sweetheart, honey, my love, good night เป็นต้น - ความเอาใจใส่ ความเป็นห่วงเป็นใยทุกสถานการณ์ - แสดงตัวว่าเป็น “คนดี” 	<p>การกระทำในขั้นตอนนี้มีการแบบแผนมาแล้วระดับหนึ่ง เนื่องจากหน้าที่หลักของนักต้มตุ๋น คือ การสร้างความให้เป็นกิจวัตร การรอคอย และการสร้างความไว้วางใจ การสร้างความสัมพันธ์แบบซาบซึ้ง ถูกนำมาใช้ในขั้นตอนนี้เพื่อให้เป้าหมาย (เหยื่อ) เชื่อว่าคุณสนทนาเป็นคนดี ไว้วางใจได้ และมีทรัพย์สินจริง ซึ่งจะนำไปสู่การชักจูง และโน้มน้าวใจได้ง่ายยิ่งขึ้น</p> <p>ทั้งนี้ปฏิบัติการในขั้นตอนนี้มักเกิดจากการเรียนรู้จากโพรไฟล์ และสิ่ง</p>

	หน้าฉาก	หลังฉาก
	<ul style="list-style-type: none"> - คำกล่าวอ้างว่าอยากมีรักมั่นคง ร่วมกันสร้างฝัน และใช้บั้นปลายชีวิตร่วมกัน - บางครั้งมีการส่งรูปภาพกิจกรรมในแต่ละวัน มักเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะของ ‘กิจกรรมคนรวย’ เช่น ขับรถหรู ใช้สิ่งของแบรนด์เนม เข้าฟิตเนส - บางครั้งมีการส่งสิ่งของให้ เช่น ตุ๊กตา ดอกไม้ พร้อมกับการ์ดข้อความหวานซึ้งที่พร่ำบอกรัก - บางครั้งมีการพูดคุยทางโทรศัพท์ 	<p>ต่างๆ ที่เป้าหมาย (เหยื่อ) ได้แชร์และโพสต์ลงไปบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ สิ่งเหล่านั้นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนักต้มตุ๋นที่จะใช้ในการพิชิตใจเป้าหมาย (เหยื่อ)</p> <p>กลวิธี และเทคนิคต่างๆ ที่เหล่านักต้มตุ๋นใช้แล้วได้ผลลัพธ์ดีจะถูกถ่ายทอดและสอนให้แก่รุ่นสู่รุ่นไปเรื่อยๆ</p>
<p>4. การสร้างสถานการณ์ต่างๆ เพื่อหลอกเอาทรัพย์สิน</p>	<p>จากความสัมพันธ์ที่หอมหวานขยับเข้าสู่ ‘การพิสูจน์รักแท้’ ด้วยการร้องขอให้โอนเงิน หรือจ่ายเงิน เรื่องราวสถานการณ์ที่คู่สนทนาได้พร่ำบอกเพื่อใช้เป็นเหตุผลในการขอทรัพย์สินถูกใช้บ่อยครั้ง ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีปัญหาทางการเงินเร่งด่วน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียน ธุรกิจถูกโกง/มีปัญหา เกิดอุบัติเหตุ ชื้อตั๋วเครื่องบิน/ทำวีซ่าเพื่อเดินทางมาพบกัน ค่าเช่าห้องพัก เป็นต้น - ชักชวนให้ร่วมลงทุนสร้างธุรกิจ - ส่งสิ่งของ/ทรัพย์สินมาให้ แต่ติดปัญหาที่กรมศุลกากร สนามบิน หรือสถานีตำรวจ ต้องจ่ายเงินค่าธรรมเนียมเพื่อรับสิ่งของ/ทรัพย์สินเหล่านั้น - ขอแต่งงาน และส่งทรัพย์สินของหมั้นมาให้ยังประเทศไทย แต่ถูกยึดทรัพย์สินต้องจ่ายค่าธรรมเนียมก่อน (แสดงตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐโทรศัพท์มาแจ้งค่าธรรมเนียมต่างๆ) 	<p>ในวงการอาชญากรรมนี้ ‘การทำยอด’ หรือ ‘การบั่นยอด’ เป็นแรงจูงใจสำคัญของนักต้มตุ๋น เพื่อให้ได้รับสวัสดิการที่ดี (ได้เสื้อผ้าใหม่ ห้องพักในโรงแรม และดื่มไวน์สุดหรูใน “VVIP” คลับ) และเลื่อนตำแหน่งงาน ดังนั้นหากได้รับเงินโอนจากเหยื่อมากเท่าใดยิ่งเป็นสิ่งที่ดีมากเท่านั้น เช่น เป้าหมายทั่วไปต้องเงินอย่างน้อย 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ หรือแต่ละเดือน ต้องได้เงิน 1,000 ดอลลาร์</p> <p>เทคนิคที่ถูกนำไปใช้ใน ‘การพิสูจน์รักแท้’ มี 2 เทคนิค คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Foot in the door technique (FITD) เป็นการร้องขอเงินจำนวนน้อยๆ ได้ถ้ารับเงินครั้งแรกแล้ว จะเพิ่มจำนวนเงินขึ้นเรื่อยๆ ด้วยข้ออ้างต่างๆ 2. Door in the face technique (DITF) เป็นการร้องขอเงินจำนวนมากแบบสุดโต่งในครั้งแรก เมื่อเหยื่อปฏิเสธว่าไม่มีเงินจำนวนนั้น

	หน้าฉาก	หลังฉาก
	<p>- เกิดปัญหาฉุกเฉินระหว่างการเดินทาง มาพบกันและต้องการใช้เงินด่วน เช่น ทรัพย์สินจำนวนมากที่นำมาถูกยึด กระเป๋าเงินหาย ถูกกักตัวที่สถานบิน บัตรเครดิตใช้งานไม่ได้ เป็นต้น</p> <p>สถานการณ์ต่างๆ เหล่านี้มักมาพร้อมกับภาพถ่ายที่ว่าการเหตุการณ์นั้นขึ้นจริง รวมทั้งภาพถ่ายทรัพย์สินต่างๆ เพื่อแสดงว่าคนนั้นมีทรัพย์สินที่กล่าวอ้างอยู่จริง</p>	<p>จึงค่อยๆ จำนวนลงตามความเป็นไปได้ของเหยื่อแต่ละคน</p>
<p>5.บรรลุลูกภารกิจทางการเงิน</p>	<p>การร้องขอเงินนั้นเป็นไปได้ 3 วิธีการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การโอนเงินไปต่างประเทศ ส่วนใหญ่ประเทศปลายทางคือ ไนจีเรีย และมาเลเซีย 2. การโอนเงินไปบัญชีธนาคารภายในประเทศไทย ซึ่งหลายครั้งเจ้าของบัญชีเป็นชื่อคนไทย 3. การมอบเงินด้วยตนเอง ด้วยเหตุผลว่าจะได้พบตัวจริงของคู่สนทนาจากออนไลน์ แต่เมื่อถึงเวลานัดหมายกันมักได้รับการปฏิเสธโดยอ้างเหตุผลว่าโดนกักตัวในสนามบินเพราะพกทรัพย์สินและเงินสดมาเป็นจำนวนมาก จึงให้ตัวแทน (เพื่อน นักการทูต เจ้าหน้าที่ศุลกากร) ถือทรัพย์สิน/เงินสดมาให้แทน และต้องมีการจ่ายเงินเพื่อแลกกับสิ่งของเหล่านั้น 	<p>เบื้องหลังกระบวนการ รับเงินนั้นเป็นไปได้ 2 แนวทางหลัก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นักต้มตุ๋น ทำงานคนเดียวมักจะให้โอนไปยังต่างประเทศด้วยการส่งภาพถ่ายเป็นหลักฐานของการมีตัวตน มีทรัพย์สินต่างๆ อาจใช้การปลอมแปลงเอกสารใบเสร็จต่างๆ ด้วย 2. นักต้มตุ๋นที่เป็นองค์กร/เครือข่าย มักใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติหลายบทบาท จากเหล่านักต้มตุ๋นในองค์กร เช่น การอ้างตนว่าเป็นเพื่อน เจ้าหน้าที่รัฐ นักการทูตหรือบุคคลอื่นๆ โดยคนนั้นอาจเป็นชาวต่างชาติ หรือคนไทยก็ได้ไม่มีแบบแผนที่ชัดเจน คนเหล่านั้นมีหน้าที่รับเงินที่ถูกโอนมา หรือบางครั้งต้องเป็นผู้เจรจาต่อรองเพื่อให้เป้าหมาย (เหยื่อ) เชื่อว่าสถานการณ์ที่นักต้มตุ๋นคนหลักได้สร้างไว้เป็นเรื่องจริง ซึ่งที่พบได้บ่อยครั้งคือ การอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่ศุลกากร แจ้งว่าพัสดุที่ส่งมาเป็นมีมูลค่ามหาศาลต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อรับพัสดุนั้น

	หน้าฉาก	หลังฉาก
		<p>การเปิดบัญชีในประเทศไทย เป็นไปได้ 3 กรณีหลัก คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ถูกขโมยข้อมูลใช้เปิดบัญชี 2. ถูกหลอกให้เปิดบัญชี 3. สมรู้ร่วมคิดกับเครือข่ายอาชญากร

3.3 แนวทางการป้องกันตนเองของประชาชน

ประชาชนพึงระวังรักษาข้อมูลส่วนบุคคลอ่อนไหวที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตไว้ไม่เปิดเผยสู่พื้นที่สาธารณะโดยเฉพาะบนโลกโซเชียล อันจะนำมาซึ่งความเสี่ยงในการตกเป็นเป้าหมายของเหล่าอาชญากร ได้แก่ ชื่อเต็ม สถานะความสัมพันธ์ รสนิยมทางเพศ ID ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์และในเครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือบล็อก สิ่งที่น่าสนใจหรือกิจกรรมที่ชื่นชอบ รูปภาพและวิดีโอของตัวเอง หากจะเปิดเผยต้องจำกัดวงในการเข้าถึงเพียงคนที่รู้จักและไว้ใจได้ในชีวิตจริงเท่านั้น

3.4 แนวทางเฝ้าระวังและเตือนภัยโดยผู้ดูแลระบบและผู้บังคับใช้กฎหมาย

แนวทางในการป้องกันพิศواسอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นภัยคุกคามทางเทคโนโลยี อันเหมาะแก่การเป็นมาตรการเตือนภัยล่วงหน้าโดยเอกชนผู้ดูแลระบบและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายภาครัฐเพื่อพิทักษ์สิทธิประชาชน โดยข้อมูลที่ควรเผยแพร่ หรือเฝ้าระวังเตือนภัยให้ประชาชนตระหนักรู้ มีดังต่อไปนี้

การแจ้งเตือนเมื่อประชาชนเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลอ่อนไหวในอินเทอร์เน็ตอันนำมาซึ่งความเสี่ยง อันได้แก่ ชื่อเต็ม สถานะความสัมพันธ์ รสนิยมทางเพศ ID ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์และในเครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือบล็อก สิ่งที่น่าสนใจหรือกิจกรรมที่ชื่นชอบ รูปภาพและวิดีโอของตัวเอง โดยปราศจากการบริหารความเป็นส่วนตัวมิให้รั่วไหลสู่คนแปลกหน้า

การเตือนประชาชนให้รู้เท่าทันกลยุทธ์การล่อลวงที่ทำให้เหยื่อเสียหาย กลยุทธ์ที่อาชญากรใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผน และการดำเนินขั้นตอนตามที่วางแผนไว้ หรือเรียกรวมๆ ว่า “วิศวกรรมสังคม” (Social Engineering) โดยกระบวนการล่อลวงนี้สามารถแบ่งได้เป็นขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1.การอำพรางปลอมโปรไฟล์ 2.การเลือกช่องทางในการล่อเป้าหมาย 3.วิธีการเลือกเหยื่อเป้าหมาย 4.การสร้างบทบาทเพื่อเข้าถึงเป้าหมาย 4.การสร้างสถานการณ์วิกฤติฉุกเฉิน 5.การทำให้เสียหายสินเงินทอง

4. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

หลังจากได้ศึกษาวิจัยไปจนครบถ้วนแล้วเกิดข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายและมาตรการ เพื่อป้องกันและปราบปรามพิศواسอาชญากรรมในโลกไซเบอร์ รวมถึงแนวทางการสร้างความตระหนักรู้ ให้กับประชาชนกลุ่มเสี่ยง ดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แม้มาตรการทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องยังมีข้อจำกัดในการติดตามตัว ผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีทางอาญาและชดเชยความเสียหายให้กับเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็ความเสียหาย ทางทรัพย์สินที่ติดตามได้ยากเนื่องจากมักมีการย้ายถ่ายโอนไปยังผู้อื่นหรือนอกประเทศไทย ยิ่งถ้า เป็นเสียหายต่อชีวิตและทางเพศย่อมเป็นการยากที่ชดเชยให้กลับมาคืนสภาพเดิม ทั้งยังพบว่าผู้ล่อลวง จำนวนมากปฏิบัติการจากต่างประเทศซึ่งเพิ่มความลำบากให้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ต้อง ผลิตความร่วมมือไปยังประเทศเจ้าของเขตอำนาจให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนหรือยึดทรัพย์สินกลับมาชดเชย ความเสียหายให้กับเหยื่อ การสร้างมาตรการป้องกันโดยผู้ดูแลระบบและผู้บังคับใช้กฎหมาย และการ สร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนเพื่อให้รู้เท่าทันและไม่ตกเป็นเหยื่อจึงน่าจะเป็นผลดีว่าการตาม ดำเนินคดีหลังเกิดความสูญเสียไปแล้ว

แนวทางในการป้องกันและปราบปรามพิศواسอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นภัยคุกคาม ทางเทคโนโลยี ที่เกิดจากบทเรียนของพิศواسอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ซึ่งทำลายความไว้วางใจของ ประชาชนในการใช้เทคโนโลยีในมิติต่างๆ ต้องการข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในลักษณะการสร้าง ความตระหนักรู้ให้กับสังคมดิจิทัล และสามารถนำไปใช้ให้เป็นมาตรการในการป้องกันปราบปรามพิศواس อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง ตลอดจนการพัฒนา นโยบายแลกเปลี่ยนกระจายข้อมูลเชิง เฝ้ารระวังภัยของภาครัฐ และมาตรการเตือนภัยล่วงหน้าโดยเอกชนผู้ดูแลระบบ อันจะฟื้นฟูความ ไว้วางใจของประชาชนให้ใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างมั่นใจอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล ควบคู่ไปกับการคุ้มครองสิทธิประชาชนต่อไป

4.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ ขั้นตอนการร้องทุกข์ของผู้เสียหาย และ แนวทางการดำเนินคดีของเจ้าพนักงานบังคับใช้กฎหมาย อันได้แก่

1) ขั้นตอนการการแจ้งความที่เกี่ยวกับคดีพิศواسอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์

1. ให้ผู้เสียหาย เตรียมเอกสารส่วนตัว และ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
2. กรณีที่เสียหายต่อชื่อเสียง ให้เตรียมหลักฐาน ที่พบว่ามีกระทำความผิด เช่น ปริ้นท์ เอกสารหน้าจอ หน้าเว็บไซต์ หน้าโปรแกรมไลน์ โปรแกรมเฟซบุ๊ก หรือหน้าเพจที่พบการกระทำ ความผิด
3. กรณีที่เสียหายต่อทรัพย์สิน ให้เตรียมหลักฐานที่พบการกระทำความผิด การหลอกลวง เช่น หลักฐานการโอนเงิน โดยปริ้นท์เอกสารออกมาจากระบบคอมพิวเตอร์ให้เรียบร้อย

4. ให้ไปแจ้งความ ณ สถานีตำรวจท้องที่เกิดเหตุ สถานีตำรวจนครบาล หรือสถานีตำรวจภูธร หรือร้องทุกข์ที่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) หรือศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศปอส.ตร.)

2) แนวทางการดำเนินคดีพิทวาสอาชญากรรม

การล่อลวงให้ผู้เสียหายสูญเสียชีวิตทรัพย์สินเงินทองมิใช่ “การให้โดยเสนหา” แต่เป็นความผิดทางอาญา ในคดีพิทวาสอาชญากรรมหลายกรณียังเป็นการกระทำที่เข้าข่ายองค์ประกอบอาชญากรรมข้ามชาติอีกด้วย เนื่องจากการกระทำที่มีลักษณะของการกระทำผิดแบบข้ามพรมแดน กล่าวคือ เป็นการกระทำ ความผิดที่ได้กระทำลงมากกว่าในหนึ่งประเทศหรือมีส่วนหนึ่งส่วนใดของการกระทำผิดหรือผลกระทบ เกี่ยวข้องตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไป ซึ่งเป็นการกระทำที่สามารถส่งตัวผู้กระทำผิดที่อยู่นอกราชอาณาจักร กลับมารับโทษในราชอาณาจักรได้

ฐานความผิดที่แตกต่างกันเหล่านี้ส่งผลกับรูปแบบการดำเนินคดี โดยความผิดฐานฉ้อโกงเพียง ฐานเดียวเท่านั้นที่เป็นความผิดต่อส่วนตัวหรือเป็นความผิดที่ยอมความได้ ดังนั้น ความผิดฐานนี้จึง จำเป็นต้องมีผู้เสียหาย และผู้เสียหายจะต้องมีการแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจด้วย เจ้า พนักงานตำรวจจึงจะมีอำนาจทำการสืบสวนคดีนั้นต่อไปได้ และหากต่อมาผู้เสียหายตัดสินใจถอนแจ้ง ความอำนาจในการสืบสวนสอบสวนคดีดังกล่าวก็จะสิ้นสุดลงเช่นกัน ส่วนความผิดฐานอื่นๆ เช่น ความผิดตามเกี่ยวกับการล่อลวง การใช้ภาพโป๊ไร้ไฟล์หรือข้อมูลปลอม อันเป็นความผิดตาม พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ นั้นเป็นความผิดอาญาแผ่นดินผู้เสียหายไม่สามารถยอมความได้ ทำให้ เจ้าพนักงานมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนคดีนี้ต่อไปได้โดยไม่ต้องมีผู้เสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นกรณีองค์ประกอบอาชญากรรมข้ามชาติเจ้าพนักงานยังสามารถนำตัวผู้กระทำผิดที่อยู่นอก ราชอาณาจักรมารับโทษในราชอาณาจักรได้อีกด้วย

นอกจากความผิดฐานฉ้อโกง และความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์แล้ว พิทวาส อาชญากรรมยังมีความผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดหลายฐานในกฎหมายหลายฉบับด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์ประกอบอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และพระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 อีกด้วย กฎหมายเหล่านี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์การได้มาซึ่งพยานหลักฐานไว้ แตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งจะส่งผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานของศาล ที่มีจำเป็นต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่สามารถรับฟัง พยานหลักฐานภายใต้เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ของกฎหมายต่างๆ เหล่านี้แทนได้ กล่าวคือ

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น ใน กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นซักถามจะรื้อหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานนั้นอาจถูก ยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิมได้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปใน เคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการซุกซ่อนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น ทั้งมีอำนาจในการเข้าถึงบัญชีของลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือ เครื่องคอมพิวเตอร์ใด ที่ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และยังมี

อำนาจในการจัดทำเอกสารหลักฐานหรืออำนาจตนเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและรวบรวม พยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือดำเนินคดีฐานฟอกเงิน ด้วย

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วม ในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มีอำนาจในการยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาล อาญาเพื่อมีคำสั่งอนุมัติให้กระทำการใดๆ ให้ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารซึ่งส่งทางคอมพิวเตอร์ เครื่องมือ อุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีใดที่ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อให้ ได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิดได้ รวมถึงมีอำนาจในการจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดขึ้น หรือ ปฏิบัติการอำนาจใดเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน ซึ่งการกระทำเหล่านี้ถือว่าการกระทำ โดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งยังมีอำนาจในการใช้เครื่องมือสื่อสารโทรคมนาคม เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ หรือด้วยวิธีการใด ในการสะกดรอยผู้ต้องสงสัยว่ากระทำหรือจะกระทำความผิด เพื่อสืบสวน จับกุม แสวงหา และรวบรวมพยานหลักฐานได้

กรณีอาชญากรเป็นชาวต่างชาติที่พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถนำพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาใช้บังคับได้ สำหรับผู้กระทำความผิดชาวต่างชาติที่จะเข้ามาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจบุคคลที่เดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร โดยมีอำนาจ สั่งห้ามมิให้คนต่างด้าวที่มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้ เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือเข้ามาเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัด ต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเข้ามาในราชอาณาจักรได้ หากอาชญากรเข้ามา ในราชอาณาจักรเพื่อการท่องเที่ยว ทำให้ยากต่อการคัดกรองของเจ้าหน้าที่ แต่หากคนต่างด้าวเหล่านั้น มีพฤติการณ์ที่สมควรเพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร พนักงานเจ้าหน้าที่โดยคณะกรรมการ พิจารณาคนเข้าเมืองหรืออธิบดีกรมตำรวจมีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรของคน ต่างด้าวเหล่านั้นได้

ส่วนผู้กระทำความผิดที่อยู่นอกราชอาณาจักรก็สามารถนำพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่าง ประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551 มาบังคับใช้ได้ โดย หากผู้กระทำความผิดไม่ได้อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญา หรือไม่ได้อาศัยอยู่ในประเทศที่ไทยมีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน ก็ สามารถขอความร่วมมือจากประเทศที่ผู้กระทำความผิดอาศัยอยู่ได้โดยอาศัยวิธีการทางการทูตได้

พนักงานสอบสวนสามารถนำหลักเกณฑ์และวิธีการสืบสวนสอบสวนซึ่งก็คือ การค้นหา พยานหลักฐานในกฎหมายหลากหลายฉบับที่เกี่ยวข้องเหล่านี้มาใช้แทนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา รวมถึงขอความร่วมมือกับต่างประเทศได้โดยอาศัยช่องทางทางการทูตหรือสนธิสัญญา ซึ่ง จะช่วยลดข้อจำกัดในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานของศาลไปได้ อันจะนำมาซึ่งการนำตัวผู้กระทำ ความผิดมารับโทษและตรวจสอบยึดทรัพย์สินได้ในที่สุด

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการศึกษาพิศواسอาชญากรรมที่กระทำผ่านเครือข่ายสังคม (Social Media) และระบบปฏิบัติการในอินเทอร์เน็ต อาทิ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม เว็บบอร์ดในเว็บไซต์หาคู่ และอีเมล ก็เพื่อเข้าใจถึงข้อจำกัดในการดำเนินคดีเพื่อปราบปรามอาชญากรรมและเยียวยาผู้เสียหาย และนำไปสู่การสร้างแนวทางป้องกันพิศواسอาชญากรรมในอนาคต ผู้วิจัยใช้วิธีทบทวนวรรณกรรม ค้นคว้าจากกรณีศึกษาที่เป็นคดีความ และการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลศักยภาพสูง ได้แก่ เหยื่อ ผู้ดูแลระบบ และเจ้าพนักงานของรัฐ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สถานการณ์พิศواسอาชญากรรมไม่ลดลงและมีแนวโน้มแพร่หลายไปสู่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้นเพราะพลเมืองขาดความรู้ในการระมัดระวังภัยคุกคามจากอาชญากรรมประเภทล่อลวง ทั้งยังทำให้ตนเองตกอยู่ในภาวะเสี่ยงจากการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลอ่อนไหวสู่พื้นที่สาธารณะ ผลการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายและเฝ้าระวังภัยพบว่า การดำเนินคดีพิศواسอาชญากรรมมีอุปสรรคสำคัญจากพรมแดนรัฐซึ่งเป็นขอบเขตอำนาจศาลทางกฎหมาย เนื่องจากในหลายกรณีรัฐอาจบังคับผู้กระทำความผิดได้แต่มีอาจบังคับใช้กฎหมายข้ามรัฐไปจับกุมผู้กระทำความผิดในรัฐอื่น รวมถึงมีอุปสรรคในการแสวงหาความร่วมมือจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและระบบปฏิบัติการต่างๆ ทั้งภายในและระหว่างประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นข้อจำกัดในแง่ความอับอายของผู้เสียหายที่รัฐก็ต้องคุ้มครองสิทธิในเกียรติยศชื่อเสียงและความเป็นอยู่ส่วนตัวไปจนถึงข้อมูลส่วนบุคคลของเหยื่อ อีกทั้งการป้องกันพิศواسอาชญากรรมโดยควบคุมการไหลเวียนข้อมูลข่าวสารในลักษณะการเซ็นเซอร์ก็อาจสร้างผลกระทบต่อการไหลเวียนข้อมูลอย่างเสรีในโลกไซเบอร์ด้วย ผลการศึกษายังพบแนวทางเพิ่มความตระหนักรู้ให้ประชาชนกลุ่มเสี่ยงที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี คือ การศึกษากลยุทธ์ของอาชญากรและการหาจุดอ่อนที่เหยื่อเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในพื้นที่ไซเบอร์จะช่วยให้เข้าใจ “รูปแบบ” และ “การพัฒนาเป้าหมาย” ล่อลวงเหยื่อโดยอาชญากร โดยงานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะให้เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์ของอาชญากรและความเสี่ยงที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเปิดเผยแก่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ผู้ดูแลระบบ และประชาชน เพื่อให้สามารถนำความรู้มาสร้างมาตรการเฝ้าระวังและเตือนภัยผู้ใช้อินเทอร์เน็ตให้ดูแลรักษาความปลอดภัยของตนเอง และเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการและรัฐป้องกันอาชญากรรมได้

คำสำคัญ: พิศواسอาชญากรรม, การสื่อสารออนไลน์, โลกไซเบอร์

Abstract

The objective for study Romance Scam via Social Media and Internet Operative Systems such as Facebook, Instagram, web board in dating websites and e-mail is understanding the limitations to prosecute criminals and remedy the victims to construct the guideline to prevent further romance scams. This research employ qualitative methodology which collect data from literature reviews, document research from case studies and interviews from high potential informant; victims, system administrators and State officials. The result of research on the problems have shown that the number of romance scam case is increasing and penetrating to diverse Netizen. In term of legal measure and monitoring system analysis, there are the obstacles which come from limitation of State ability to prosecute the criminal due to jurisdiction principle of Modern State. In many cases State official may identify the convicts but unable to enforce the law across border to arrest the criminal in foreign country. Moreover, the cooperation between State and Private Entity is hardly to find either in domestic and international level. The shame of victims is another condition that deter the criminal procedure since there is no specific assurance to protect their privacy or personal data. Furthermore, the strategy to prevent Romance Scam by using censorship tactic might harm to integrity of internet communication and the flow of information in democratic society. This phenomenon reflects that Romance Scam revolts but State still using the same old measure which has many obstacles from the legal principle of Modern State. The research results on guidelines to improve people's realization on romance scam is gained from the studies on criminal tactics and weak points of victim which provide the intelligence to the vulnerable group on how the attack is delivered. Accordingly, the suggestion of this research is to publicize the information about "form" and "target development" strategy which criminal employ to allure victim. These information is suitable for creating preventive measure to protect internet users and the guideline to suppress Romance Scam for State official and system administrator.

Keywords: Romance Scam, Online Communication, Cyberspace